

YAKUP KADRI KARAOŞMANOĐLU

(1887 -1974)

BÜYÜK Türk romancılarımızdan biri... Yazdığı romanlarda çağını eleştirmiş ve romana güncellik kazandırmış romancı... Realist kafasıyla, romantik yapısını ustaca bağdaştırmış bir yazar... Edebiyatımıza imzasını şerefle atmış bir sanatçı...

Yakup Kadri Karaosmanoğlu, 1887 yılında Kahire'de doğdu. Manisa'nın en köklü ailelerinden Karaosmanoğlu Abdülkadir Bey'in oğudur. Orta öğrenimini Manisa'da yaptı. Ailesi tekrar Mısır'a gidince, Kahire'de bir Fransız kollejinde okumasını sürdürdü. Başı, fark edilecek kadar büyük, gövdesi ince yapılı bir gençti. Okulda arkadaşları kendisini "Kafa Yakup" diye çağırıyorlardı. Güzel yazmaya, güzel konuşmaya  zeniyordu. İçine kapanık mizacı sebebiyle, daha okul çağlarında ruh tahlilleri yapmaya çalışıyordu. Birkaç şiir denemesinden sonra, nesir çalışmalarına yöneldi.

«FECR-İ ÂTİ» TOPLULUĐUNA KATILDI

TÜRKİYE'ye ikinci Meşrutiyet'in ilanı sırasında döndü ve İstanbul'a geldi. O yıllarda Paris'ten dönen Yahya Kemal, bir taraftan şiirlerini yayınlıyor, bir taraftan Türk edebiyatında düzyazı örneklerinin azlığından yakınıyor, gençleri şiirli düzyazıya çekmeye çalışıyordu. Yakup Kadri, bunun için biçilmiş kaftandı. Sonradan, "Erenlerin Bağından" adı altında toplayıp yayınladığı şiirli düzyazılarını yayınlamaya başladı.

"PEYAM" gazetesine girdi. Bu gazetede hik yelerini de yayınlıyor, bütün edebiyat hareketlerine katılıyordu (1915). Bir yıl sonra "İkdam" gazetesinin başyazarı oldu. "Fecri ti" topluluğuna katılmış, onlarla edebiyatta yeni bir dönem başlamıştı.

Bir yandan yazı hayatı devam ederken, bir yandan  sk car İdadisi'nde edebiyat ve felsegeti ve Mill  Kurtuluş Kavgasının hazırlıklarını gördü. Mustafa Kemal Paşa ile tanıştı. Kurtu-

luş Savaşı zaferle sonuçlanınca, Atatürk' n İstanbul'da kurmayı düşündüğü partinin kuruculuğunu yaptı. Böylece, politikaya adımı atmış oluyordu.

1922'de "Nur Baba" adı ile bir roman yayınladı. Bu romanda, Bektaşî tekkelerinin son yıllarda aldığı biçimi ortaya koyduğu için, büyük hücumlara uğradı. Kopan gürültüleri savuşturmasını bildi. Daha sonra, Kurtuluş Savaşı günlerinde ve Mütareke dönemi içinde İstanbul'un yaşayışını yansıtan "Sođom ve Gomore" romanını yayınladı. Bu sosyal ve politik romanlar,  n n  kısa bir zamanda bütün yurda yaydı. "Nur Baba" adlı romanını Muhsin Ertuđrul "Bođaziçi'nin Esrarı" adı ile filme aldı. Tanzimat dönemi ile Atatürk Türkiyesi'nin mukayese ve farklarını belirleyen romanları ile çağdaşlarını gölgede bıraktı. Birçok yazar ve araştırmacı, Yakup Kadri üzerinde monografi denemeleri yaptılar ve yayınladılar: Dr. Necdet Bing l, Ni-yazi Akı, Hasan Ali Yücel bunlar arasındadır.

«YABAN» ROMANI İLE ÖDÜL KAZANDI

FRANSIZ realist ve natüralistlerin etkisi altında yazıyordu. Köy ve şehir insanları arasındaki farkı ve düşünce biçimlerinde ki çelişkiyi vurgulayan "Yaban" romanı, CHP Roman M kafatında ikincilik kazandı. Birinciliđi, Halide Edib'in "Sinekli Bakkal"ına kaptırması, birbirleriyle yarış halinde olan bu iki çağdaş yazarı, ayrı ayrı etkiledi.

Hik yeleri, "Bir Serencam" (1913), "Rahmet" (1923), "Mill  Kurtuluş Hik yeleri" (1947) adlı eserlerde toplanmıştır. Başıca romanları sırasıyla, "Kiralık Konak" (1922), "Nur Baba" (1922), "Hüküm Gecesi" (1927), "Sedom ve Gamore" (1928), "Yaban" (1932), "Ankara" (1934), "Bir Sürgün" (1937), "Panarcma" (1953), "Hep O Şarkı" (1956) yıllarında yayınlanmış, her biri kendi ölçüsünde yankılar, eleştiriler almıştır.

Düzyazı şiirlerini "Okun  cundarı" ve "Eren-

lerin Bağından" adlı kitaplarında topladı. İlginç monografilerinden biri Atatürk'e aittir: "ATATÜRK" (1946). Ayrıca Ahmet Haşim için de k c k bir monografisi vardır. Politikadaki anılarını, "Zoraki Diplomat" ve "Politikada 45 Yıl" kitaplarında toplamış, edebiyat anılarını da "Gençlik ve Edebiyat Hatıraları" adı altında yayınlamıştır.

Politik izgisi, 1924'de "Mardin milletvekilliğinden başlar. Sonra Manisa milletvekili oldu. Bu sırada, arkadaşları Şevket Süreyya Aydemir, Burhan Belge, Vedat Nedim T r, ile birlikte "KADRO" adı ile bir dergi çıkardı. Bu dergide, yeni Türkiye Cumhuriyeti'ne ekonomik bir yön verilerek isteniyor ve devletçi bir gidiş öneriliyordu. Atatürk'ün müdahalesi ile dergi Karaosmanoğlu tarafından kapatıldı ve Tiran Elçiliđine atandı. (1934). İki yıl sonra Prag Büyükelçiliđine, 1939'da Lahey, 1942'de Bern b y keliliklerinde bulunduktan sonra, Türkiye'ye döndü ve emekliye ayrıldı. Girdiđi 1957 seçimlerini kazanamayınca, Ulus gazetesinin başyazarlığını yapmaya başladı. 1961 yılında Kurucu Meclis  yesi, daha sonraki seçimlerde Manisa'dan senatör seçildi.

ATATÜRK VE İNÖNÜ'NÜN YAKIN DOSTU OLMUŐTUR

KAHİRE'den İstanbul'a geldiği günden öldüğü güne kadar, kalemıyla, fikirleriyle, bütün hayatı ile memlekete hizmet etmekten başıca bir şey düşünmemiş, durmadan çalışmış, Atatürk' n, İnönü'nün yakın dostu olmuş, vatansever bir insandır. Türk edebiyat tarihi de, Türk siyas  tarihi de Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nu en iyi çizgileriyle sahifelerine alacaktır. 13 aralık 1974'de Ankara'da öldü. Cenazesi, büyük bir kalabalık tarafından izlendi ve haftalarca Türk gazeteleri kendisi için  vc  yazılar yayınladılar.

Yakup Kadri Karaosmanoğlu, edebiyatımızın temel taşlarından biridir.

RESMİ ARKA SAYFADA

YAKUP KADRI KARAOSMANOĞLU

